

ድስትና ሰሐን

እሳቱን ግር አድርገው አንድደው ይለበልቡታል። ዕዳው የጀመረው «ትንሽ እሳት ይስማው» ብለው የጣዱት ጊዜ ነው። እሳቱ ሞቅ ሲያደርገው ሽንኩርቱን አቀመሱት። ሽንኩርቱ ብቻውን አልመጣም። ወደል ማማሰያ ይዞ እንጂ። ባልተወለደ አንጀቱ ሆዱን ያተራምስለት ገባ። አንዴ እያማሰለ፤ አንዴም ሆዱን እየፋቀ የክብደት አንሽ እግር የሚያህለው ማማሰያ ድስቱን ይፈቀፍቀዋል። ሽንኩርቱ ከጋም ሲመስል ደግሞ ውኃውን ቸለስ አደረጉበት። እጩ አለ ድስቱ። ግን ምን ዋጋ አለው እጩታው የዘለቀው እስኪንፈቀፈቅ ድረስ ብቻ ነው።

የድስቱ ዙሪያ መጀመሪያ ጠቆረ፣ ቀጥሎም ጥላሽት ተቀባ። በመጨረሻም ራሱ ከሰለ። ሁለቱ ጀርዎቹ ከሥሩ የሚነደውን ገሞራ እያዩ ማርያም ማርያም ይላሉ። ሥጋው ከገባበት በኋላማ ከሥሩ ማገደውን፣ ከሆዱ ማማሰሉን እያከታተሉ ስቃዩን አበዙት። ደግሞ የጉልቻው መከራ። ይቆረቆራል። «የእናት ሞትና የድንጋይ መቀመጫ እየቆዩ ይቆረቆራል» እንዲሉ በአንድ በኩል የድንጋዩ ጉብጠት፣ በሌላ በኩል የድንጋዩ ትኩሳት፣ እንኳን ለመቀመጫነት ለሲኦልነት እንኳን ሲበዛበት ነው።

ለአራት ሰዓታት ያህል በውስጥ በአፍኦ አሳሩን ሲበላ ቆይቶ እዚያው ምድጃው ላይ ተወት። እርሱም ተንፈቅፍቆ - ተንፈቅፍቆ፣ በመጨረሻ በከዳኑ በኩል ትንፋሹ እያወጣ ያንኮራፋ ጀመር። እሳቱም እየደከመውና ዓይኑ እየተሰለመለመ ሄዶ አሸለበ። አልፎ አልፎ ብቻ ቆይተን የዚህን ድስት መጨረሻ እናያለን ያሉ ጉማጆች የዐመድ ሻሽ ለብሰው፣ ዓይናቸውን ከፈት ከደን እያደረጉ ሙቀቱ ጨርሶ እንዳይጠፋ አድርገውታል። ጉልቻውም ዋናው እሳት የተወውን እኔ ለባለቤቱ ያወቀ ቡዳ አልሆንም ብሎ መቀዝቀዝ ጀምሯል።

ድስቱ ግን ዕንቅልፍ ሊወስደው አልቻለም። ኳ - ኳኳ - ቂው - ቂው ቂው - ቻ - ቻቻ - የሚል ድምጽ ማዕድ ቤቱን ሞላው። እዚህና እዚያ የሚጣደፉ ሰዎች ይታያሉ። ይወጣሉ፤ ይገባሉ። ይከራከራሉ፤ ይነታረካሉ። ድስቱን ረበሸው። እንዲያም ሆኖ ድካሙ ስለበረታበት ከዳኑን አናቱ ላይ ጣል አድርጎ ሸለብ ማድረግ ሲጀምር - ኳ - የሚል የቅርብ ድምጽ ሰማ። ይበልጥ ያነቃው ደግሞ - ኳ - የሚለው ድምጽ እዚያው ድስቱ አካባቢ የተሰማ መሆኑ ነው።

የድስቱ ከዳን ተነሣ። «እባብ ያየ በልጥ ይደነግጣል» እንዲሉ ለአራት ሰዓታት ያህል ያሰቃየው እሳት ደግሞ ሊመለስ ነው ብሎ ሰቀጠጠው። ግድንግዳ ማማሰያ መጥቶ ሊወቅጠኝ ነው ብሎ ሲጠብቅ አንዲት አንገቷ የሰለለ፣ አናቷ የሞለለ ጭልፋ ቀጭ ቀንቧ እያለች ስትመጣ ታየች። «ይቺ ደግሞ ምንድን ናት?» አለ ድስቱ። የሚገርመው ነገር ብቻዋን አልነበረችም። ሁለት ድንቡሽ ያሉ ወጣት ሴቶች አንዲት እንደነርሱ ድንቡሽ ያለች ሰሐን ይዘዋል። ዙሪያዋን በአበባ ምስል ተገጣለች። ሁለመናዋ ነጭ ነው። አንድም የቆሸሸ ነገር አይታይባትም። እንዲያውም ከሁለቱ ወጣት ሴቶች ጀርባ ፎጣ ይዞ አንዲት ልጅ ትክተል ነበር። ያቺ ሰሐን አንዳች ነገር ጠብ ሲልባት ፈጠን ብላ ጠረግ ታደርግላታለች።

ጭልፋዋ ወደ ወጡ ጎንበስ ስትል ድንገት አንዲት ፍንጣቂ ዘልላ ሰሐን ላይ ዐረፈች። ያቺ እንደ ደንገጠር ከኋላ የምትከተል ወጣት እንደ ጀት ፈጥና በያዘችው ፎጣ ጥርግ አደረገችላት። ድስቱ ተገረመ። አራት ሰዓት ሙሉ ሲንፈቀፈቅ፣ ከታች የሚመጣ እሳት፣ ከውስጥ የሚፈነጥቅ ወጥ እንዲያ ጥቁርና ቀይ ሲያደርገው ዘወር ብሎ ያየው የለም። ጠቁሮ - ጠልሽቶ - ከሰሎ - እንኳን ሌላ ራሱ ድስቱ ራሱን እስኪረገገው ድረስ - ካሉት በታች ከሞቱት በላይ ሆነ። ያን ጊዜ ቀርቶ ወጡ በሰሎ ሲያልቅ እንኳን ልጥረግህ፣ ልወልወልህ ያለው የለም - አየ ድስት መሆን።

ደግሞ አንቺ ማነሽ? አላት ድስት በሁለት ቆነጃጅት እጆች የተያዘችውን ሰሐን።

የወጥ ማቅረቢያ ሰሐን ነኝ አለችው ፈገግ እያለች።

ምን ልታደርገ መጣሽ? አለ ከዚህ በፊት እዚያ አካባቢ አይቷት አያውቅም።

ለእንግዶቹ ወጥ ልወስድ ነው አለች የወጡ ፍንጣቂ እንዳይነካት ፈንጠር እያለች።

ማን የሠራውን ማን ያቀርባል? አለ ድስት እንደመጩክር ብሎ።

ድስቶች ለፍተው የሠሩትን ሰሐኖች ተወበው ያቀርቡታል አለችውና ፍልቅ ብላ ሳቀች።

የት ነበርሽ አንቺ ለመሆኑ? እሳት ከሥር፣ ማማሰያ ከላይ ሲኦል እንደገባ ኃጥእ ሲያሰቃዩኝ? ለመሆኑ ሽኩርቱ ሲቁላላ፣ ቅመሙ ሲዋሐድ፣ ሥጋው ሲወጠወጥ፣ ጨው ጣል ሲደረግ፣ ማማሰያው ሆዴን ሲያተራምሰው - ለመሆኑ አንቺ የት ነበርሽ? የመሥዋዕቱ ጊዜ የት ነበርሽ፣ የመከራው ጊዜ የት ነበርሽ፣ የችግሩ ጊዜ የት ነበርሽ፣ ሽንኩርቱ፣ ቅመሙ፣ ቅቤው፣ ሥጋው መልክና ስማቸውን ቀይረው (ወጥ) እስኪባሉ ድረስ የት ነበርሽ? አሁን ወጥ ሆኑ ሲባል ነው የምትመጭው አላት ድስቱ ከጉልቻው ላይ እየተወዛወዘ።

ሰማ ድስቱ አለችው ሰሐን። «የናው መሥዋዕትነቱ አይደለም። አቀራረቡ ነው። ሰውኮ ድስቱን ሳይሆን ወጡን ነው የሚፈልገው። ወጡ ደግሞ በእኛ በኩል ነው የሚቀርበው። በድስት ይሠራ፣ በበርሜል ይሠራ፣ በገንዳ ይሠራ፣ በጉድጓድ ይሠራ ማን ያይልሃል። ተጋባዦቹምኮ አዳራሹን እንጂ ማዕድ ቤቱን አያዩትም። ለመሆኑ ምግብ ቤት ገብቶ (አስተናጋጂ በደንብ አላስተናገደችኝም) የሚል እንጂ (ወጥ ሠሪዋ በሚገባ ለብሳ፣ ጤናዋን ጠብቃ፣ ከአደጋ የሚከላከል ልብስ አጥልቃ፣ አካባቢዋን አጽድቃ አልሠራችውም) ብሎ የሚያማርር ተስተናጋጅ ሰምተህ ታውቃለህ? ወዳጄ ዘመኑ ለድስቶች ሳይሆን ለሰሐኖች ነው ዋጋ የሚሰጠው» አለችው።

ድስቱ አልተዋጠለትም። በተለይ ደግሞ አራት ሰዓት ሙሉ ከሥር ከላይ የከፈለውን መሥዋዕትነት ሲያስበው - እንኳን ሊዋጥለት፣ ሊጎረሰለት አልቻለም።

የለፋነው እኛ፣ የነደድነው እኛ፣ የተማሰልነው እኛ፣ መከራውን የቀመስነው እኛ - ለመሆኑ ከየት የመጣ ወጥ ነው ብሎ ነው ተጋባዥ የሚያስበው? ለመሆኑ ያለ እኛ እናንተ መኖር ትችሉ ነበር? ያንቺ ውበት የኔ መቃጠል ውጤት አይደለም? አንቺ በሁለት እልፍኝ አስከልካዮችና በአንዲት ደንገጠር እንድትከበቢ ያደረግንሽ እኛ አይደለንም? እኔና የወጥ ማማሰያ የከፈልነው መሥዋዕትነት እንዴት ቢረሳ ነው አንቺና ጭልፋ በመጨረሻ መጥታችሁ የምትሸረቀሩት»

ሁለቱ ሴቶች ወጡን እያወጡ ወደ ሰሐን ሲጨምሩ - (ሰማ) አለቺው ሰሐን (አንተ የተናገርከው እውነቱን ነው። እኔ የምነግርህ የሚያዋጣውን ነው። በዚህ ዘመን በሚፈለገውና በሚያስፈልገው መካከል ልዩነት መፈጠሩን አልሰማህም መሰል። በዚህ ዘመን ማራቶኑን የምትፈልገው ለጤና ከሆነ ዐርባ ሁለቱን ኪሎ ሜትር ፍጥ፣ ማራቶኑን የምትፈልገው ለሽልማቱ ከሆነ ግን ዐርባውን ሌሎች ይሩጡልህ፣ አንተ ግን ሁለት ኪሎ ሜትር ሲቀር ገብተህ ቅደም። ያን ጊዜ ልፋቱን ሌላው ይለፋል - ሽልማቱን አንተ ትወስዳለህ። እስኪ ለሀገራቸው ዋጋ የከፈሉትን፣ የተሠዉትን፣ የሞቱትን፣ የደከሙትንና ሀገራቱን ሀገር

ያደረጉትን አስባቸው። ምን አገኙ? እነርሱ እንዳንተ ማዕድ ቤት ውስጥ ተረስተው ቀርተዋል። ስለ እነርሱ የሚደሰኩረውና የሚተርከው ግን ዛሬ የት ነው ያለው? ዘመኑ የዐርበኞች ሳይሆን የድል አጥቢያ ዐርበኞች ነው።»

ይህንን ስትነግረው ወጡ ተጠቃልሎ ወጥቶ ደንገጡሯ የተፈናጠቀውን እየጠረገች ነበር። በድስቱ ክዳን አናት ላይ ባለችው ቀዳዳ አበባ ተደረገባት። ስሐንዋን የያዘችው ወጣት ለሌላዋ ወጣት ስትሰጣት እንደ አራስ ልጅ በባለ አበባ ጨርቅ አደግድጋ ተቀበለች። ጭልፋ የያዘችው ወጣት ከፊት እንደ እልፍኝ አስከልካይ እየመራች፣ ፎጣ የያዘችው ወጣት እንደ ደንገጡር እየተከተለች አጅባት ሄደች። ድስቱም «አዚህ ሀገር እንደ ጠረጴዛ አበባ ፊት ሆኖ የሚታየውን እንጂ፣ እንደ ጄነራል ከኋላ ሆኖ የሚሠራውን የሚያየውና የሚያከብረው የለም ማለት ነው?» አለ። ይህን ሲናገር ሁለት ወጠምሻ ጎረምሶች መጥተው ከጉልቻው አውጥተው ድስቱን ዐመድ ላይ ጣሉት።